

Sygnatura akt VI Ka 808/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 listopada 2014 r.**

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Mierz

Sędziowie SSO Grażyna Tokarczyk

SSR del. Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

Protokolant Natalia Skalik-Paś

przy udziale Jolanty Mandziej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2014 r.

sprawy **W. B., syna A. i I.**

ur. (...) w G.

oskarżonego z art. 209 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 24 czerwca 2014 r. sygnatura akt III K 1414/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 636 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- z opisu czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie 1 eliminuje ustalenie, że oskarżony działał w warunkach powrotu do przestępstwa, a czyn oskarżonego kwalifikuje jako przestępstwo z art. 209 § 1 kk,

- okres próby ustalony w punkcie 2 skraca do 4 (czterech) lat;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 20 zł (dwadzieścia złotych) i wymierza mu opłatę za II instancję w kwocie 120 zł (sto dwadzieścia złotych).

Sygn. akt VI Ka 808/14

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 18 listopada 2014r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 24 czerwca 2014r., w sprawie o sygn. III K 1414/13, uznał oskarżonego W. B. za winnego popełnienia czynu polegającego na tym, że w okresie od 1 lipca 2011r. do 29 lutego 2012r. w G. uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy oraz wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 1 lipca 2011r., w sprawie o sygn. V RC 126/11, obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swojej córki N. P. alimentów w kwocie 600 złotych miesięcznie, przez co narażał ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia w okresie od 30 stycznia 2008r. do 30 lipca 2008r. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 maja 2008r., w sprawie o sygn. III K 370/08, za umyślne przestępstwo podobne z art. 209 § 1 kk, tj. czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 209 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i za ten czyn na mocy art. 209 § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Równocześnie Sąd na mocy art. 69 § 1 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 lat, zobowiązując po myśli art. 72 § 1 pkt 3 i 4 kk oskarżonego do wykonania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletniej córki oraz wykonywania pracy zarobkowej.

Na mocy art. 73 § 1 kk Sąd oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora oraz zwolnił oskarżonego z obowiązku ponoszenia kosztów procesu.

Od niniejszego wyroku apelację wywiódł obrońca oskarżonego, który zaskarżył wyrok w zakresie orzeczenia dot. wymiaru kary, zarzucając mu rażącą niewspółmierność orzeczonej kary i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku w części dot. orzeczenia o wymiarze bezwzględnej kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszonyj i orzeczenie wobec oskarżonego kary wolnościowej, tj. kary grzywny, względnie kary ograniczenia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się na tyle skuteczna, że w następstwie jej wywiedzenia konieczna stała się zmiana zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z opisu czynu przypisanego oskarżonemu ustalenia, iż działał on w warunkach powrotu do przestępstwa, zakwalifikowanie czynu jako przestępstwa z art. 209 § 1 kk oraz skrócenie ustalonego okresu próby do 4 lat.

Wobec niekwestionowania przez skarżącego poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych należy podkreślić, że ustalenia te, dokonane w oparciu o właściwie zebrany i oceniony materiał dowodowy, uznać należy za trafne, zgodne ze zgromadzonymi i ujawnionymi w toku rozprawy dowodami, które tenże Sąd ocenił w sposób pozostający pod ochroną art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk oraz art. 7 kpk. Stanowisko swoje Sąd ten należy uzasadnił w sposób zgodny z art. 424 kpk. Nadto Sąd orzekający nie dopuścił się przy rozpoznawaniu sprawy ani przy wyrokowaniu błędu w ustaleniach faktycznych, a poczynione ustalenia w zupełności znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dowodach.

Podkreślić więc należy, że Sąd meriti dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie otrzymywanych środków przez A. K. na utrzymanie i wykształcenie dziecka. Z treści jej zeznań, byłej pracodawczyni oskarżonego K. S. oraz dołączonych dokumentów wynika bezsprzecznie, iż w okresie zarzucanym oskarżonemu źródłem utrzymania jego małoletniej córki były otrzymywane przez matkę pokrzywdzonej alimenty z funduszu, w wysokości nawet niższej od tej zasądzonej przez Sąd od oskarżonego, pomimo faktu, iż w tym czasie posiadał on stałe zatrudnienie w (...) firmie (...). Jest także oczywistym, iż w żadnej mierze nie zwalniała oskarżonego od obowiązku partycypowania w kosztach utrzymania dziecka okoliczność wykonywania pracy zarobkowej przez jej matkę i jej małżonka, to bowiem na nim, jako ojcu dziecka, spoczywał w pierwszym rzędzie - po myśli przepisu art. 128 krio oraz wyroku Sądu Rejonowego - obowiązek dostarczenia środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania dla dziecka. Należy zauważyć, że do wypełnienia ustawowych znamion przestępstwa z art. 209 § 1 kk wystarcza samo narażenie uprawnionego do alimentacji na niemożność zaspokojenia jego podstawowych potrzeb życiowych, pozostające w związku przyczynowym z uchylaniem się sprawcy od ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego. Jak podkreśla się w orzecznictwie, sam fakt zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych osoby uprawnionej kosztem znacznego wysiłku osoby współzobowiązanej do alimentacji, albo przez inne osoby nie zobowiązane, a także

z funduszu alimentacyjnego ZUS, nie wyłącza ustawowego znamienia narażenia na niemożność zaspokojenia tych potrzeb (wyrok SN z dn. 27 III 1987r., V KRN 54/87). W szczególności stanu zagrożenia wywołanego niepłaceniem alimentów nie usuwa fakt, że potrzeby uprawnionej osoby zaspokaja osoba współzobowiązana do łożenia na jej utrzymanie, jeżeli sama świadczy więcej, niż na nią przypada, z uszczerbkiem dla swego zdrowia lub własnych potrzeb. Analogiczna sytuacja istnieje wówczas, gdy koszty utrzymania i wychowania osoby uprawnionej do alimentacji ponosi faktycznie osoba nie obciążona takim obowiązkiem, co dotyczy także wypadku świadczeń z funduszu alimentacyjnego (uchwała SN z dn. 9 VI 1976r., VI KZP 13/75). Jak ustalono niezbitnie w trakcie postępowania przed Sądem Rejonowym, pomimo zatrudnienia oskarżonego w okresie od 1 lipca 2011r. do końca października 2012r., z pobieranego przez niego wynagrodzenia nie były potrącane przez komornika należności z tytułu świadczeń alimentacyjnych aż do kwietnia 2012r., oskarżony zaś nie dokonywał żadnych dobrowolnych wpłat tak matce dziecku, jak i komornikowi na poczet zaległości alimentacyjnej. Jeśli zatem tylko dzięki znacznemu wysiłkowi matki pokrzywdzonej jej potrzeby mogły być zaspakajane w podstawowym stopniu, to nie wyłączało to jednak w żadnym stopniu odpowiedzialności karnej oskarżonego i nie usuwało stanu zagrożenia wywołanego niepłaceniem zasądzonych alimentów.

Zważywszy na powyższe ustalenia, stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wyjaśnień oskarżonego, było trafne, Sąd ten wyjaśnił bowiem, dlaczego oskarżony swoim uporczywym, umyślnym i celowym działaniem zrealizował znamiona przestępstwa z art. 209 § 1 kk. Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z istotą swobodnej oceny dowodów stanowisko to wprawdzie było oparte o własne przekonanie organu orzekającego, niemniej uwzględniało wszystkie przeprowadzone dowody, ocenione zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, pozostając pod ochroną art. 7 kpk.

Wobec zaskarżenia wyroku na korzyść przez obrońcę oskarżonego Sąd odwoławczy dokonał wszechstronnej analizy sprawy i także z urzędu nie dostrzegł żadnych uchybień w rozpoznaniu sprawy. Postępowanie sądowe wykazało więc winę oskarżonego. Także przyjęta kwalifikacja prawna zachowania oskarżonego, kwalifikowanego jako występku z art. 209 § kk, nie budziła wątpliwości, a rozważania prawne, jakie w tym względzie przeprowadził Sąd I instancji, są w całości godne podzielenia.

Odnosząc się zatem do zarzutu apelacji w zakresie rozstrzygnięcia o karze wymierzonej oskarżonemu, Sąd Okręgowy nie znalazł najmniejszych podstaw do zakwestionowania i tego orzeczenia. Wskazać należy, że zarzut rażącej surowości kary może być zasadny tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez Sąd I instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 kk (zob. wyrok SN z dnia 14 XI 1973r., III KR 254/73, OSNPG 1974/3-4/51). O rażącej niewspółmierności kary nie można mówić więc wówczas, gdy granice swobodnego uznania sędziowskiego, stanowiącego ustawową zasadę sądowego wymiaru kary, nie zostały przekroczone.

Sąd Rejonowy właściwie ustalił stopień zawinienia oskarżonego i wymierzył mu karę adekwatną do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, według swojego uznania i w granicach przewidzianych przez ustawę. W pisemnych motywach uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób obszerny i szczegółowy uwzględnił całokształt okoliczności mający wpływ na wymiar kary, biorąc pod uwagę wszystkie dyrektywy jej orzekania. Kara wymierzona oskarżonemu zatem w sposób należyty spełnia swe cele zapobiegawcze i wychowawcze, wypełniając wymogi prewencji ogólnej i w zakresie społecznego oddziaływania.

Wszystkie okoliczności wpływające na wymiar kary zostały szczegółowo przeanalizowane przez Sąd orzekający, który trafnie ustalił, że stopień społecznej szkodliwości czynu był znaczny, czemu dał czytelny wyraz w rozważaniach zawartych w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Oskarżony swoim zachowaniem godził w dobro chronione prawem w sposób szczególny, jakim jest dobro jego małoletniego dziecka i zapewnienie mu chociażby podstawowych potrzeb życiowych. Wymierzając karę oskarżonemu Sąd Rejonowy miał nadto na względzie wszystkie i te okoliczności podnoszone w środku odwoławczym, które prawidłowo ocenił, wysnuwając pozytywną prognozę kryminologiczno - społeczną wobec oskarżonego. Zatem podnoszone właśnie przez skarżącego wszystkie te

okoliczności, dotyczące sytuacji osobistej, właściwości i warunków osobistych oskarżonego, mające znaczenie dla oceny, czy zasadne w sprawie pozostawać będzie orzeczenie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, skłoniły Sąd odwoławczy do wniosku, że wystarczającą wobec oskarżonego karą pozostanie kara pozbawienia wolności orzeczona właśnie w takiej postaci. W szczególności Sąd orzekający uwzględnił podnoszone przez apelującego okoliczności dotyczące rozpoczęcia i kontynuowania przez oskarżonego działalności gospodarczej oraz dokonywania przez niego aktualnie określonych wpłat pieniężnych na konto komornika tytułem rat alimentacyjnych, te okoliczności wszak bowiem przemawiały za uznaniem, iż wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w takiej formie pozostanie wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary. Nie sposób zgodzić się z obrońcą gdy wywodzi, iż karą wystarczającą wobec oskarżonego, a spełniającą swe cele, byłaby kara łagodniejszego rodzaju – w formie grzywny bądź kary ograniczenia wolności, czemu stoją na przeszkodzie takie okoliczności jak dotychczasowa postawa oskarżonego, popełnienie przypisanego mu czynu w okresie próby wyznaczonym innym wyrokiem, uprzednia trzykrotna karalność, w tym za podobne czyny, oraz korzystanie bez powodzenia w przeszłości ze środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Argument podnoszony przez skarżącego, dot. przewidywanej w przyszłości możliwości zarządzenia do wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej innym wyrokiem, nota bene za przestępstwo podobne, w kontekście wykonywanej przez niego obecnie pracy zarobkowej i podjęcia spłaty alimentów, stanie się ważki zapewne dla ewentualnego postępowania wykonawczego w tym przedmiocie, nie zaś dla miarkowania wymiaru kary w niniejszej sprawie. Cele prewencji ogólnej, jak i indywidualnej bez wątpienia spełnione zostaną przez orzeczenie kary pozbawienia wolności, w szczególności zaś wymierzona kara w takiej postaci winna zapobiec powrotowi oskarżonego do przestępstwa. Możliwość wykonania w okresie próby warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy powinna skutecznie odwieść oskarżonego od popełniania kolejnych przestępstw, wdrażając go do przestrzegania porządku prawnego.

Analiza akt sprawy, w szczególności odpisu wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 12 maja 2008r., w sprawie o sygn. III K 370/08, zalegającego na k. 48, w zestawieniu z dołączonym przez Sąd odwoławczy odpisem postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 30 grudnia 2008r., w sprawie o sygn. VIII Kow 2310/08, oraz informacją z systemu (...) o okresach odbywanych przez oskarżonego kar, dowodzi jednak niezbicie, iż oskarżony przypisanego mu czynu nie dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa, nie odbył on bowiem w ogóle kary orzeczonej w/w wyrokiem (przewidywany okres jej odbycia był na czas 30 stycznia 2009r. - 30 lipca 2009r.) z uwagi na skorzystanie z dobrodziejstwa warunkowego przedterminowego zwolnienia. Powyższej okoliczności nie zauważył Sąd Rejonowy, błędnie przypisując oskarżonemu popełnienie czynu w warunkach recydywy, tym niemniej wyeliminowanie powyższego ustalenia, a tym samym zakwalifikowanie czynu jako przestępstwa z art. 209 § 1 kk nie miało decydującego znaczenia dla wymiaru kary, która – z przyczyn wskazanych wyżej – nie może być uznana za karę rażąco niewspółmierną w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk.

Mając na uwadze jednak aktualnie prezentowaną przez oskarżonego postawę, skrócono orzeczonej wobec niego okres próby z maksymalnego na czteroletni, uznając, iż będzie on wystarczającym dla weryfikacji jego zachowania, w tym zwłaszcza odnośnie realizacji nałożonych na niego obowiązków. Pozytywnemu przebiegowi tego okresu ma służyć także oddanie oskarżonego pod dozór kuratora, dzięki działaniom któremu będzie możliwa skuteczna weryfikacja jego postawy i motywowanie do przestrzegania prawa.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Okręgowy w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony, nadto orzekł o kosztach procesu zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie znajdując podstaw do zastosowania regulacji przewidzianej w przepisie art. 624 § 1 kpk.